

Justitiedepartementet (L4)
Ju2024/01121
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet *En ändamålsenlig vapenlagstiftning (SOU 2024:31)*

Inledning

Tingsrätten har gått igenom förslagen i betänkandet utifrån de utgångspunkter som tingsrätten har att beakta, och vill framföra de synpunkter som anges nedan. I övrigt har tingsrätten inte några invändningar mot utredningens förslag.

Överträdelse av ett tidsbegränsat tillstånd att inneha skjutvapen (avsnitt 26.3.4)

Utredningen föreslår att straffskalan för det nya brottet ska vara böter eller fängelse i högst sex månader, och att domstolarna i ringa fall inte ska döma till ansvar. Utredningen ger också exempel på ett fall där brottet kan bedömas som ringa. Det anges däremot inte något exempel på fall där brottet är så allvarligt att det bör ligga på fängelsenivå. Enligt tingsrätten är det vid införandet av nya brott viktigt att domstolarna i förarbetena ges vägledning i detta avseende, inte minst för att lika fall ska behandlas lika.

Enligt tingsrätten bör regeringen – om utredningens förslag till införande av brottet godtas – överväga om fängelse ska ingå i straffskalan eller inte. Om fängelse ska ingå i straffskalan, bör regeringen genom angivande av exempel eller på annat sätt tydliggöra när brottet kan ligga på fängelsenivå.

Införande av en särskild omständighet att beakta i bestämmelsen om ringa vapenbrott (avsnitt 26.3.5)

Tingsrätten instämmer i utredningens uppfattning att risken för brottslig eller annan skadlig användning kan vara låg när ett vapen hanteras av legala vapeninnehavare. Bestämmelsen om ringa vapenbrott avser dock även andra personers hantering av vapen, och det kan i sådana fall finnas skäl att tillmäta andra omständigheter större betydelse än den särskilda omständighet som utredningen nu föreslår ska införas i lagtexten.

Tingsrätten tänker här framför allt på de omständigheter som i andra fall särskilt ska beaktas vid bedömningen av ett vapenbrotts farlighet (bl.a. vapnets farlighet, omständigheterna under vilka brottet har begåtts och antalet vapen), och som anges i bestämmelserna om grovt och synnerligen grovt vapenbrott. Tingsrätten ifrågasätter därför starkt lämpligheten i att i bestämmelsen om ringa vapenbrott särskilt ange en omständighet som främst torde bli aktuell vid brott begångna av legala vapeninnehavare, och

som inte särskilt ska beaktas vid straffvärdebedömning och gradindelning av andra vapenbrott.

Om regeringen väljer att gå vidare med utredningens förslag i denna del, behöver det därför övervägas om det inte finns andra omständigheter som särskilt bör beaktas vid bedömningen av om ett vapenbrott är ringa, och som också bör tas in i lagtexten. Regeringen bör då också överväga en annan formulering av den av utredningen föreslagna omständigheten, eller i vart fall – till ledning för rättstillämpningen – tydliggöra vad som avses med ”otillåten eller annan skadlig användning” (vid sidan av brottslig användning). Tingsrättens uppfattning är nämligen att formuleringen är svårförståelig och att all befattning med vapen i strid med vapenlagens bestämmelser torde vara att betrakta som otillåten.

Övriga synpunkter

Utredningen föreslår att det ska vara möjligt att förverka sådana skjutvapen som har varit föremål för det nya brottet i 18 kap. 3 § vapenlagen, dvs. brottet överträdelse av ett tidsbegränsat tillstånd att inneha skjutvapen. Regleringen föreslås vara densamma som vid förverkande av skjutvapen vid andra vapenbrott. Det senare innebär att ett skjutvapen ska förklaras förverkat om det inte är uppenbart oskäligt. Utredningen anger samtidigt att brott enligt 18 kap. 3 § vapenlagen typiskt sett är av mindre allvarligt slag, och att det när vapnet har ett betydande värde ofta bör finnas skäl att underlåta ett förverkande. Tingsrättens uppfattning är att de senare skrivningarna är svårförenliga med lagtextens utformning (förverkande ska ske om det inte är uppenbart oskäligt) samt med hur man vid förverkande av skjutvapen efter andra vapenbrott bör se på ett vapens ekonomiska värde.

Om regeringen går vidare med utredningens förslag i här aktuell del, behöver det tydliggöras, eller i vart fall ges ytterligare exempel på, i vilka fall det kan vara uppenbart oskäligt att förverka ett sådant skjutvapen som varit föremål för brott enligt 18 kap. 3 § vapenlagen. Regeringen bör då också vara tydlig med om, och i så fall hur, samma omständigheter bör beaktas vid förverkande av skjutvapen även i andra fall.

I handläggningen av detta ärende har deltagit stf. chefsrådmannen Lars Olsson och rådmannen Karolina Mellstrand.